

Predplate van Šibenika
na tromjeseč' 3 K.
na po godine 6 K.

Predplate u Šibeniku
sa donošenjem lista u kuću
članka kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Preuredba Austrije.

Austrija je za pravo samo pokrajina, koja je dada ime cijelom carstvu habsburške kuge. Austrijanski naroda, austrijanskog jezika ne obstoji, ali obstoji država austrijska sa svim ozmakom i nastojanjima velike države. Ova Austrija ima svoju vanjsku i unutarnju politiku, svoju u jednu riječ austrijsku misao, kojoj je zadara da sve zemlje pod gospodstvom austrijskemu sačuva i da ih prema vani uredi kao jednu cjelinu.

Ovo nastojanje je već veoma staro, pa je u toliko uspjelo što je mnogo knezevinu, grofoviju i kraljevstva izgubilo svoje obilježje i postalo udima Austrije. Ova udua danas jednostavne pokrajine bez ikakve međunarodne važnosti. Stara kraljevstva koja su ugovorom podpala pod kralja habsburške kuge postala su s vremenom samo zemljom, pokrajinom austrijskog carstva. Među kraljevstva spada na svaki način i kraljevstvo hrvatsko, jer je ono ugovorom izabralo sebi kralja habsburgovca i, ugovorom je sebi zajamčilo sva prava svoje kraljevine. Ali ugovor ne vriedi u međunarodnu odnosljivost nego dok ga jakašen moras uzdržati. Navlastito nijedan ugovor nije vredio u prošlo doba za Austriju, jer je ona bila toliko jaka da je mogla sve narode, sva kraljevstva, koja su dosla u njezinu zajednicu, jednostavno pokoriti i podržati interesima jedinstvenog austrijskog carstva.

To jedinstvo traje i danas, jer ne može se još smatrati da je Ugarska uspjela oslobođiti se od Austrije. Tako nije se još oslobođeno ni Česka, ni Hrvatska ni nijedna druga država utopljena u Austriji.

Borba za oslobođenje duga je i poprima različite oblike. Već zajednički ustav i nagodba austro-ugarska može se smatrati početkom oslobođenja. Tu je Austrija moralu popustiti.

Od to doba narodi hoće da očuvaju svoje i u pogledu narodnom, kao i ekonomičnom i kulturnom. Hoće da se odcepie od centralističke vlasti austrijske, hoće da se država decentralizira, da svakomu bude sloboda.

Ovak pokret različitih naroda u Austriji već je blizu na vrhuncu, pa je same pitanje vremena, kako će se oni međusobno sporazumiti. A kad to bude, decentralizacija je gotova.

Ovo uvidaju mjerodavni austrijski krunovi, pa je naravno da se zahtivimo različitim naroda opiru i da ih gleđaju držati u neslogi, davajući im samo onoliko koliko su prisiljeni t. j. jačima više slabijima manje. Na taj način uživaju najveće pogodnosti Niemci, jer je ovima država moralu najviše dati u ime jedinstvenog jezika u jedinstvenoj državi.

Ali, kako vidimo, nije Austrija ništa dobila popustajući, nego je pače prisiljena svakim danom sve to više popustiti, a to za jer i drugi narodi traže svoje, i jer neće da služe tudjim pismnim.

U opiranju austrijskim težnjem, valja primjetiti, Magari su pokazali drugim narodima put. Oni su se oslonili na svoje državno pravo i dobro su uspjeli, pače došli do toga da je već samu pitanje malog vremena do upoznavate ujihovog kraljevstva u svim područjima suverenstva. Ovaj napredak Magara uznemiruje Austriju, nastavio od kada su Hrvati izjavili se pripravljeni podupratiti težnje Magara. Sada se pojavljuju glasovi, da bi Austrija pomogla Hrvatima, da bi bila sklona uzpostaviti njihovu kraljevinu i tako od dualizma učiniti trializam, pače im glasova koji da bi želili preurediti Austriju u federalnog država.

Ovi glasovi u današnjim okolnostima nisu iskreni, jer idu za tim da oslabi borbu Magara, ali opet ne može im se poreći njeku važnost, jer prije ili poslije mora doći do podpunktne preuređenje današnje Austrije.

Ta preuredba neće i na može slijediti na temelju federacije, jer u Austriji nema samosvojnih država da bi mogle sklopiti taj savez, tu federaciju. U Austriji ta federacija ne bi značila nego jednostavno proširenje autonomije pokrajinskih sabora, a zakonodavstvo, trgovina, ugovori itd. spadali bi i na dalje u djelokrug

centralne vlasti. Drugim rječima federacija ne znači nego obsjena. To bi bila kost dobačena raznimi narodima da ju gledaju, dok bi u svemu ostali obstojeći odnosi. Mi bi bili gospodari kao i danas neniči koji pokrajinski zakon, ali odlučivati u ugovorima gledje izvoza i uvoza, u poslu vjerjesije, novea, obrta, trgovine, promjesta, prometa i t. d. ne bi mogli kao ni danas, jer bi i tu kao i danas odlučivale većina koja nema posve druge potrebe i zahtjeve nego mi. A slučajno da bi i mi isti mogli odlučivati, opet ne bi mogli drugačije nego na stetu drugih. Ono što je nam dobro i koristno nije vjerojatno i obratno, pa svaki zakon koji bi bio vezan za sve narode u Austriji, ne bi bio za sve dobar i veći dio bi im bio protivan.

Sto vredzi za nas to isto valja i za Čehu, za Njemece, za Magare, Poljake, Rumjene, Rusine i t. d., koji svi imaju posebne potrebe u svim granama urođenog života. Niti nam je duševni razvijati a ni gospodarstveni jednak, pa svaka tobožnja federacija uvedena u život preširem autonomije pokrajinskih sabora ne samo da ne mogla obстоjeti, nego bi bila i stetsna za sve manje narode, koji bi bili kao što su i danas jednostavno žrtvovani običnim državnim interesima.

Preuredba Austrije ne može uslijediti nego na način obratan onomu po kojemu se Austrija sačinila. Ona je postala od različitih "samosvojnih" kraljevstva, od organizmana državnih u svakom pogledu suverenih. Ona je da organizme lišila "samosvojnog života" i podvrgla ih centralizmu. Ali Austrija nije mogla one organizme zbrišati sa lice zemlje, jer svaki od njih i ako za dugo vremena oslabljen ipak ima sva svojstva da se brani, da se razvije, da žive svojim životom. Ovaj posebni život raznih istoričkih narodnih organizama zadaje Austriji velikih muk i velikih briga, oni držaju njezinim bistvom, prije joj upravu obstanka, pa na nis i najmanje ne čudi što ima i u Beču ljudi koji bi htjeli ovim tržajima naći lijeva. Ta, nisu ni oni slipi, a da ne bi uvidjali, kako su zahtjevi raznih naroda opravdani i kako moraju biti oživotvorenili prije ili poslije. Sto mi vidi, to uvidjaju i oni, ali i ako im to priznajemo, nismo opet toliko naivni, pa da bi im vjerovali, da će oni danas pomoći Hrvatima, da dođu do svoga suverenog kraljevstva, do trializma. Za to nije još vremena. Austria nije još toliko slaba, da joj treba narodima povraćati suverenstvo, ali da će ona i to činiti s vremenom, a tom smo više nego uverjeni.

Uverjeni o tom predstojećem povraćaju narodnih prava, mi ipak mislimo da se Hrvatima nije zagrijavati za nikakvim obmanam, nikakvim občenjima. Njima je raditi za se, za sviju narodnu slogu, za izvođenje svojih prava. Oni se ne smiju puštati varati od nikoga, a mogu moraju pomoći svakom onomu koji im ne objeća nego da je.

Zožinka Hrvata mora da je: *daj pa na*, a dati ne smiju više nikomu ništa, jer su i preveć do sada dati. Hrvatima je i previse otećeto, a da bi trebali komu služiti oruđjem ačiće im vratiti što njegovo nije nego njihovo.

Tko bi trebao da Hrvatima vrati njihovo, zna se, pa ako tko hoće da mu Hrvati budu od pomoći, ne treba da se obraća njima, nego da uznastoji na pravo mjesto, da Hrvatima bude povraćeno što im je teote.

Do tada Hrvati mogu i moraju družiti se s tim im je koristnije, jer imaju i sebi još politički snage da mirno mogu čekati do pravednog preuređenja stare Austrije. A to preuređenje oni će i dočekati bez da služe komu orđejem.

Politički uzgoj.

Obazremo li se na naš politički život od početka ustanovnih borba do danas, vidjet ćemo, da su se te borbe vodile na način, koji je mogao da zadovolji samo časovito potrebu. U ovoj ili onoj prigodi bilo je od mužnje odstraniti, subzbiti protivnika, i za tu bi se prigodu angažo-

vala narodna pomoć. Kad bi ta pomoć izvršila svoju, nitko više nije pitao, gdje je taj narod, nitko više nije s njim u doticaj dolazio.

Takođe postupanjem postiglo se i došlo se do onoga, što danas ne možemo nikako odobravati t. j. imamo narod, čija većina uza sve borbe do sad izdržava nje politički uzgoj-nu, ne poznati prilike, ne razpoznaće odnose, pa ni osobe, a sve za to, jer ju se je uvek držalo daleko od političkog pozornista i nije ju se poučavalo, upućivalo u političku dnevnu i narodnu pitanja.

Uprij se to još, danas mi dozivljujemo i opazimo, kako većina naroda naš puk, u stanovitom prigolama ne shvaća istu narodnu stvar,

da daje joj miskave važnosti, a što je najgorje, na mjestima, puk naš bude kadkada zaveden od narodnog protivnika.

Nasi narodna politika, u svojoj ukupnosti, imala je i ima pre očima narodno dobro, narodnu slobodu ali ono, što je za te ciljeve najglavnije, ono joj baš nedostaje, t. j. uzgoj na rodu u političkim pitanjima.

I baš s toga što da danas nemamo politički uzgojenog naroda, uspjesi naše politike bijaju u tisu tako mršavi, da nikoga ne zadovoljavaju. Svaki naš pokret, svaka nova, pa i najbolja potpava u našem političkom životu na taj način, da niti ne imponira našim protivnicima, jer i oni vide, da za te pokrete, za te pojave ne zna većina naroda, da on vas u njima ne sudjeluje.

Jedino, kad se narod sam prene, kad mu dođu težko stanje, u kom se nalazi, i kad se sam bacim u borbu, onda se protivnici naroda zanjuši, počinju na nas računati, počinju na posativi i uvažavati zahtjeve.

To bi se događalo uvek, kad bi pri svakom nasrem odlučenjem političkom koraku sudjelovali celi narod. Al narod ne će na taj način sudjelovati, dok ne bude politički uzgojen.

Treba dakle ići za tim, da se u tom pravcu započne raditi. — One političke svijesti što da uđu u narod, zahvaliti je baš onim rjeđkim prigodama, kad ga se je zvalo na sudjelovanje. Kako se onda postupalo, mora se postupati uvek. Narod mora biti uvek saslušan, uvek upozoren, uvek upućen na razvitak političkih odnosa. Nista se bez njega ne smije raditi. Samo nam povijest bezbroj primjera dokazuje kako su slabo pršli svim podvratima, koji su se uime naroda, a bez naroda poduzeši.

Treba cijelo narodu svise dati prilike, da uđe u svaki i najmanji posao, koji je u svezu s dnevnom i u obče s narodnom politikom, e da on bude sudija, a za tim i pokreća svoga, a da ne bi uvidjali, kako su zahtjevi raznih naroda opravdani i kako moraju biti oživotvorenili prije ili poslije. Sto mi vidi, to uvidjaju i oni, ali i ako im to priznajemo, nismo opet toliko naivni, pa da bi im vjerovali, da će oni danas pomoći Hrvatima, da dođu do svoga suverenog kraljevstva, do trializma. Za to nije još vremena. Austria nije još toliko slaba, da joj treba narodima povraćati suverenstvo, ali da će ona i to činiti s vremenom, a tom smo više nego uverjeni.

Uverjeni o tom predstojećem povraćaju narodnih prava, mi ipak mislimo da se Hrvatima nije zagrijavati za nikakvim obmanam, nikakvim občenjima. Njima je raditi za se, za sviju narodnu slogu, za izvođenje svojih prava.

Oni se ne smiju puštati varati od nikoga, a mogu moraju pomoći svakom onomu koji im ne objeća nego da je.

Zožinka Hrvata mora da je: *daj pa na*, a dati ne smiju više nikomu ništa, jer su i preveć do sada dati. Hrvatima je i previse otećeto, a da bi trebali komu služiti oruđjem ačiće im vratiti što njegovo nije nego njihovo.

Takođe postupanjem dosli smo na žalost i do toga, da je zapostavljen i neuprećen da održamo došto često do misli, da ga se var i obmanjuje pa je postao opatičan do tolike mjere, da s nepouzdanjem susreće svaki danasni politički snage da mirno mogu čekati do pravednog preuređenja stare Austrije. A to preuređenje oni će i dočekati bez da služe komu orđejem.

Ovo su neke i tako posljedice učinjenih pogresaka koje bi mogle biti još teže, kad se ne bi, kako rečesno, poradiilo, da se već obstoeća, ali vrlo nizka politička svijest naroda sve to bolje razvije, da se narod politički uzgoji i tako usposobi za dalje što uspiješnije političke borbe.

Zahvaljujući našem životu, da je uvek učinjeni, da se uvek, da se bori proti tome sistemu, eda a ga sursi, da postane svijet, gospodar na svome, da upozna svoj poziv i da svugde, gdje ga god ima, bude uvek težio za jednim vrhovnim ciljenjem: za slobodom i jedinstvom otacbine.

Dok se ciò narod ne usposobi za takova borbu i za takovu težnju, dole je preurajeno govoriti o boljoj narodnoj budućnosti. Uzgojiti narod — to je najpreča politika, to je raditi.

Pokrajinski poljodjelski zavod.

Ovih dana došao nam je do ruku „Statut c.k. poljodjelske škole i pokusališta u Splitu“. Izjakako smo ga pomiljivo pročitali ostali smo razočarani. Iznašati podrobnije istorijat ovog žalostnog pitanja, danas ne možemo, jer bi nam su za to hotelo mnogo prostora, puno više, nego li nam ga listi može. Svakako red nam je iztaknuti neke važnije činjenice, koje je i očito nisu, ipak služiti da nam dobrom polugom, da naše čitaoce uverimo o istini, koju ćemo reći na koncu ovog našeg razlaganja. Govoriti o gospodarskom napredku jedne pokrajine, a narod držati u neznanju, to je nesmislač, koji nijedan čovjek nemože užvrditi, pa je za to i u poznatoj očnici za tobožnji ekonomski spas pokrajine, ušlo glavljije: „Poljodjelski zavod i kemična postaja“.

Glede ovog poglavija, u ono doba (devet godina nazad), vodile se je u saboru zanimljive debate, a sve pokrajinske novine, između „Gospodarskog poučnika“, hvatile su osnove i ovo poglavje, da bi čovjek bio rekao: Evo, njemačka uprava je promenila eduk i heče da ga zapuštene Dalmacije stvari neviši. Ali ovo je veselje posve malo trajalo, sto nam potvrđuju sva srušena oporabljena i povoljena, današnja naše ekonomična stanje. Ostavljamo da danas obuci stvar, a prelazimo na sam poljodjelski zavod.

Po osnovi nad. Zotti, pokrajinski poljodjelski zavod imao je biti podignut u Splitu, a njegovu prdužnicu u Sinju. U Splitu je imao biti internat za učenike, koji su morali pohađati zavod dvi, a sko su zeli i treću godinu, ka godinu veće prakse. Urelja zavoda i njegova naučna osnova, odgovarala je podjelu uredbi i osnovi jedne pokrajinskog zavoda. Sve je bilo uređeno i gradila zavoda imala je odmah započeti, i zavod se otvoriti još otrag 7-8 godina dana. Nu, što se je dogodilo?

Pokojni Monti, ostavili pokrajini svoj posjed na Glavici kod Kuina, ujetom, da na njemu pokrajini podigne poljodjelsku školu. Pokrajina što radi? Glavici izražuju vlasti, da ju ona uredi i da na njoj podigne filijalu poljodjelskog zavoda, što je imala biti u Sinju.

Za svakog misaona čovjeka o obće, a gospodara pak na pose, ovaj korak jest prava blažnica za vlast, a poniranje za ljude koji su bili na Zemaljskom Odboru pa i za iste narodne zastupnike u saboru, jer su se ovako na čorave dali nasamar, a to ćemo i dokazati. Počinimo s vladom. Kad se izrađuje jedna osnova i kad se preda javnosti, ona, se više ne mijenja u svojoj bitnosti. U osnovi, koja je od vlasti bila izrađena, a od sabora potvrđena o Kninu ni Glavici nije bilo niti govora, što nam dozna, da sam nad. Zotti, ili nija nasin Knin zgodnim za filijalu poljodjelskog zavoda, ili nije proučio temeljito gospodarske prilike pokrajine, prije nego je osnovu sastavio, već je ona, onakova kakov je bila sastavljena na laku ruku, pošto se je vlasti protjelje malo tamjanja, da razrešiti kužni zrak dvorane sv. Antuna. A sve ovo dokazuje da vlast nije imala ozbiljnih namjera u pogledu svoje osnove, pa je veća skrivena zemaljski odbor, a i sabor, što je na laku ruku izručio ostavštinu pok. Monta državi. Ova da tobož Glavici uredi, podigla je na njoj i danomici siri, svoju Šabušku koloniju i tako mjesto da naši mladići iz Knina, Drniša i Vrlike, tu se pitaju gospodarskim znanjem, Šabu se širi i Šepiri, ko da je na obala njenackog mora, a ne na žal naše slavne Krke. Ovo pokrajina nije smjela nikada niti, tevi, svi prigovori, da što je učinjeno da je učinjeno radi ekonomskih razloga, padaju, pošto zaključak, koga sabor primi, a našen onaj u ekonomnom pogledu, trebalo je da se vrši i nije se smio mjenjati. Da bude pokrajina ostala pri svojoj i da

bude sama po svojim silama uredil Glavice i pretvorila je u jednu poljudelsku školu svoje vrste, pitanje poljudelskog zavoda u Splitu bilo bi već dano rješeno, jer zaključica nije bilo, dok sam sabor nije u njih nudio. Iza kakvo su narodni zastupnici izručili vlasti ostavštinu pok. Montia, i tim pokopali pitanje filialke u Sinju stali su opet prigovorati vlasti, da zašto ne gradi zavod u Splitu. Nu naša brižljiva majska znala ih je svaki put umiriti veleći; Brzo će, nemogni odmah, jer mi se hoće puno novaca za Glavice i krikne, što sam dovela i dopeljala tamo, a nada sve stoji i to, što mora da ministarstvo odobri promjene, jer uslijed dobivene Glavice, mjesto Sinja, morana stvar sasma preokrenuti i predeseti.

Naravno je, da su narodni zastupnici morali mucić, jer kad su ušli u se, uvidili, da su na koncu konca, svemu ovome sami 'kriveći'. Nu napokon, kad se je prohtjelo našim skrbnicima, počelo se je i sa gradnjom zavoda, te je zgrada podignuta. Svak je očekivao, da će se poukom početi odmah, ali suti beleja. Knez Borelli, današnji predsjednik pokrajinskog poljudelskog vjeća, od jednom preko "Narodnog Lista" ustaje protiv poljudelskom zavodu u Splitu, a zagovara misao, da se je imao podiši u Biogradu na moru i to radi Vrane. Ma koliko g. Borelli rekao, "kad je zavod gotov neka bude gdje je", svakako je, makar i nehotiče postavio za vladu jednu izliku otezanja i predešenja osnove, da zavod ne bude onakav i onako uređen, kako je imao biti u početku i kako ga je zamislio nad. Zottti u svojoj prvoj osnovi, a to čemo dokazati u drugom članku.

P O S V I E T U .

U Delegacijama spomenula se i ovog puta Dalmacija, ovog puta dapače i više nego li ikad dosle. Al nije to od ljubavi prema njoj, već iz drugih razloga. Austrija vidi, kako njezina tobož saveznica radi, kako se sprema sa svojim utvrdama, sa svojom mornaricom, a znade, kako Italiji rastu zazubice za Balkanom, naročito za Albanijom, pa je za to i njoj spremiti se. Za to će Austrija da naoruža Dalmaciju, pa se za to o Dalmaciju ovog puta u Delegacijama toliko govorilo. Iz strategičkih razloga porudit će se dakle stogod u Dalmaciji, gradit će se nova utvrđenja, a gradit će se i željeznicu, koja će nas spojiti s monarhijom. Naravski, ta će željeznicu služiti u prvom redu Austriji, a Dalmaciji onoliko, koliko bude mogla, jer svega ne će biti onakva, kakvu zahtjevaju trgovaci interesi ove zanemarene zemlje.

Cula se je i ozbiljna, muževna rječ naših delegata. Biankini je podvrgao ostroj kritici politiku Goluchowskoga, Nikolić je zagovarao poštivanje hrvatskog jezika u vojski, naročito u mornarici, a Tuskan je izrazio svoje nepovjerenje u Goluchowskoga.

Češki zastupnik Klofač također je ljuto žigao austrijsku politiku na Balkanu. Preko njegova govora upadao je neprastano pangermanac Stein. Jednom mu je prigovorio, otkad je to postao toliki patriot? Klofač mu odvratio: Sta patriot? Ja nisam servilan, ali lojalan. Na to mu Stein odbrusio: Vi ste isti veleizdajnik, kakav sam i ja, samo što ja imam sreću to kazati, a vi se pretvarate.

Ovako dakle govore austrijski Niemi, za koje Austrija sve čini.

U proračunskom odboru austrijske delegacije razpravlja se proračun ministarstva za izvanjske poslove. Bacquehen, kao izvještitelj, izjavio je, da se taj proračun bitno ne razlikuje od predjašnjeg, jer da su uvrštene samo neznačne povišice za konzultacije.

Odbor aust. delegacije razpravlja je o okupacionom zajmu.

Goverilo se i o direktnoj željezničkoj svezi Dalmacije s Monarhijom. Takovih govora bilo je dosta i do sada, al mi još ne vidimo ništa u djelu.

Započeli su medutin i dogovori za reviziju austro-ugarske nagodbe t. j. vjećanja o gospodarstvenoj nagodbi. Ide se za tim, da se mjesto dosadašnjeg nestalnog odnosa recipročita stvari stalnina osnova za gospodarske odnose između Austrije i Ugarske.

U odboru ugarske delegacije za izvanjske poslove palo je dosta rječi nezadovoljstva proti politici Goluchowskoga. Predračun je bio prihvaden.

Na skrajnom Izoku. Još su, tako rekuć, vlasne i rumene od krvи poljane Mandžurije, a već se nad njima kupe novi oblici i zastroru om obzorje prijeti novim razzapom. Vesti koje kolaju u posljednje doba po raznim novinama, kao da počinju već uvjeravati, da utanaceni mir u Portsmouth nože može da zajame dobre odnose između Rusije i Japana i da nije kadar odvratiti nove zapletaje na skrajnom Izoku. Postupanje Japana je očito, i smjera na to, da se Rusija ili prije i li kasnije odreće sasvim željeznicu koja preko Mandžurije ide na obale tihog oceana. Tajno i javno suočavanje Japana s Kinezima ima u ovom pogledu veoma prezirnu surhu, a naprezanja oko utvrda na strane Japanača još jasnojičaju, da se tu opet za stalno nesto iz brda valja. A da to može vrlo brzo da bukne, da dodje opet do kravja međana, o tome nema sumnje, ako se uvaži, da Japar mora baš upotrebiti današnje stanje i položaj Rusije, ako misli odzrići one uspijehe, za koje radi i za koje kao da je spremam doprinjeti novih velikih žrtava.

Dok se sve to tamo na Izoku opaža, dok se o tome dapače u javnoj štampi piše i razpravlja, dotle ruska vlada, zaobručena onom istom diplomacijom i birokracijom, kojoj mora da pripiše sve nedacea posljednjeg rata, kadao da najmanje na to ne misli. Njeg je glavno tjerati i dalje svoju, i ne dopustiti narodu, da odahne, da se umiri, pa da postane i sposoban i zanesen za slavu i obranu Rusije, ona ubija u njemu taj zanos, premda se je takav postupak njoj uzasno već osvetio.

Nemiri medjuto primaju sve više maha, između narodnog predstavninstva i ruske vlade, zaoštiriva se sve to više nastali sukob, a što je najteže, odgor postaje sve to jači i u samoj vojski.

Zadesi li Rusiju nova nenadnja u takim prilikama, onda ju bez sumnje čeka novi težki udarac, koji će dugi i dugo osjećati i od koga će se kasno operativi.

Izbori u Srbiji. Dovršeni su običi izbori za Skupštinu. Konačni je izpadak ovaj: 84 radikal (Pašićeva stranke), 49 samostalaca (mladih radikal), 14 nacionalista (liberal), 3 načelnika, 1 socijalist, a od seljačke stranke nijedan. Uži izbori imaju se obaviti za 9 gradskih mandata, urećeni su u iduću nedelju. Vlada već sada raspolaže nadpolovičnom većinom glasova t. j. ima 4 glasa preko pola vjeća. Ova će se većina bez sumnje povećati izpadkom užih izbora. Svi članovi Pašićeva kabinetra bijući izabrani. Preko svih tih izbora vladao je podupirni mir i red.

Vlada drži, da joj je d-bivena većina dostatna za vladanje. Pašićev kabinet ostat će i dalje na vlasti. Sa poluslužbenem stranom pripisuje se poraz samostalnih radikalima točno, što su se pokazali nesposobni za rješenje gospodarskih i finansijskih pitanja. Svojom politikom prema Austriji prouzrokovali su zemljni velikih materijalnih šteta. Stara radikalna stranka okoristila se njihovim porazom, te se vraća ojačana u skupštinu. Skupština se sastaje na 7. srpnja. Pašić će neposredno prije toga predati ostavku, pa će mu odmah biti povjerjen sastav novog kabineta. To je samo za to, da se izvedu neke promjene u kabinetu, iz kojega bi morao izstupiti između ostalih i ratni ministar general Putnik.

Pogovara se, da će Pašićeva vlada tražiti sporazum s Austrijom.

Grčko-rumunski spor. Rek' bi da se stari grčki duh hrabrosti budi. Današnja Grčka odaje nekako imperialističke tenzije, i traži ono, što njoj ne spada. U tu svrhu sklopjen je 1903.

u Beču potfjni savez između Austrije i Grčke. U dotičnom ugovoru opredjeljeni su grčki i austrijski političko-gospodarstveni interesi u Mačedoniji.

Mačedonija je dakle ona, koja je izazvala spor između Grčke i Rumunjske. Prijie je to bio spor između njih samo trgovinske prirode, sada je političke, jer dok Grčka svojata jedan dio Mačedonije, da i u njoj proširi panhellenizam, dotle se Rumunjska, koja ima u Mačedoniji svoje Karavala odlučno tome protivi. Grčka to optere je uvalomazavala, jer zaboravlja, da su u Rumunje i Bugari i Srbi, koji bi se vrlo lako našli svi skupa proti Grčkoj u slučaju rata. Nego, do toga težko da dodje, jer će balkansko pitanje biti kad li tad li riesen po pravici, a tad će se Mačedoniji podići i podpuna samouprava.

Grčki ministar za vanjske poslove Skuzes izjavio se je u pitanju, a rumunjska brzjavna agencija osvrnula se je na tu izjavu protuživotom, da je Rumunjska na vreme protestirala proti tomu, što Grčka sastavlja i plaća čete, koje proti Rumuniju počinjuj u svakojakoj načinu. Rumunjska je vlasta opravrgla tvrdnju Skuzesa, da je u Bukureštu bilo demonstracija proti grčkome poslaniku.

Njemacka i Unija. U naravi je Njemaca, da se uznemire i da priete, kad im ne ide sve po loju, onako kako oni to hoće. Pri tome su im tudi interesi deveta brig-a. Oni hoće da posvuda zagospodaju. U inozemstvu traže sve prisilne i stroge mјere proti inozemnoj trgovini, dok za sebe i za svoju trgovinu zahtjevaju prkosom i prijetnjama sve moguće povlastice. Tako su se sada nemilo namogdili proti Sjedinjenim Američkim Državama, kojima hoće da namestu carinarski rat. Niemci ma težko i začudno, što Amerikanci ne će ni privremeno da produži trgovinski ugovor s Njemačkom, pa idu dalje, te obtužuju Amerikance, da postupaju prestrago proti njemačkom uvozu u lukama Unije. Njemački su izvoznici misili, da će bit dignute obveze za izjave izpod 5 po sto, u koliko to carinski vještaci američki opredjeljuju. Cenili su, da će se te obveze morati da upotrebe samo za izjave izpod 10 po sto. Zato se je bies nječkih trgovaca i izvoznika silno zaostrio.

Njemački agrarci medjuto primaju sve više maha, između narodnog predstavninstva i ruske vlade, da se upotrebi prisilna sredstva proti Sjed. Državama, jer da su one prekršile svoju poštenu rječ! Dokle dopire njemačka bahatost! Ako su oni ovaki prama Uniji, kakvi neće biti prama manji?

Car Vilim i car Nikola imali bi se koncem idućeg mjeseca sastati negdje na mornu. U pomorskim se krugovima čine već pripreme za taj sastanak.

U Španjolskoj rješena je ministarska kriza na način, da su sad članovi kabimenta omogjeni. — Do brza će se obaviti običi izbori.

U Italiji Giolitti, novi ministar predsjednik, prikazao se je parlamentu. Gotovo tri četvrtine narodnog zastupstva glasovale su novom ministarstvu svoje pouzdanje. Opozicija, koja je pred koji dan toliko prialila Giolittu, u zadnji čas ograničila se na neznatan broj poslanika, koji se kope oko Rudini-a ka staru desnicu, na nekoliko pristaša Soninu i na jedan dio skrajne ljevice.

Parobrodarsko pitanje.

Beč, 27 lipnja.

Jučer se je u jednom dvorani parlamenta obdržala konferencija gledi sjedišta uprave novog parobrodarskog društva "Dalmacija", koje se ima ustanoviti fuzijom naših domaćih parobrodarskih poduzeća i koncentriranje svega prometa i sve trgovine u Trstu. Nego mislim i vjerujem u ponos i značajnost naše zemlje, da će ova, bude li se učinila naumljena nepravica, da prava faktična uprava društva ne bude u Dalmaciji, listom ustatiti i boykotirati novo društvo sluzeci se jedino sa parobrodom onih domaćih poduzeća, koja neće iz pohlepe za novcem prignuti slijdu pod kaudinska-vješala bečke vlade.

doje da ministar trgovine Forž. Pokle je sa strane vlade bilo istaknuto, da su pregovori sa zanimanjima poduzećima doveli do konačnog sporazuma u glavnoj stvari, a da pitanje o planu vožnje i tarifom ima biti rješeno nakon što budu preslušani interesirani čimbenici kao trgovske komore, razne vlasti i t. d. prešlo se je na raspravu gledi siela uprave novog društva, koje ima da bude u Dalmaciji. Zastupnici na car. vječi i neki odaslanici parobrodarskog društva izražili su mnene, da sielo uprave imati biti u Dubrovniku. Ostali odaslanici izjavili su da Zadar. Bi poslušano tajno glasovanje između odaslanika naših parobrodarskih društava, koji bijaše 8, i ispaljeno je, da ih je 5 glasovalo za Zadar, 2 za Dubrovnik a, 1 za Split! — Nije se potom mogao polučiti sporazum, te je konferencija bila odgođena, za jutros u 11 s. pr. p.

U naznačeno doba sastodje se odaslanici parobrodarskog društva u dvorani ministarstva trgovine. Pristupi i generalni upravitelj Lloyd g. Frankfurter. Od zastupnika pristupiše Dr. Ivčević, Dr. Dulibić, Dr. Ferri, Dr. Keković i Dr. Zaffron. Predsjednik dvorskog savjetnik Delles. Započeo ponovno raspravu gledi mjesto što se ima odabrat kao sielo uprave novog društva. Frankfurter razlaže, kako uprava u Dalmaciji neće biti nego jedna formalnost, bit će ograničena na mali dio poslova, dočim će sve glavne poslove obavljati druga podupravna, koja ima biti u Trstu; misli, da za formalnu upravu u Dalmaciji, obzirom na želu naših parobroda, bilo bi shodno odabrat Zadar pošto je glavni grad zemlje, na njoj protiv, da to bude i koji drugi grad. Dr. Keković razlaže, da drži najzgodnijim, u interesu zemlje, naša mornarica nobe, a novog društva napose, da društvo imade sielo glavne uprave u Dubrovniku, pošto se ovaj grad od pantivike bavi pomorstvom sa velikim uspjehom, pošto je ovaj grad užlio više milijuna u parobrodarsku poduzeća, pošto imade lepbi pri pomorskih vještaka i posto mu je položaj jako zgodan. — Neki parobrođari ističu, da je Zadar glavni grad zemlje pa je bliži Trstu. — Dr. Dulibić izjavlja, kako mu je nemilo čuti, da će uprava novog društva u Dalmaciji biti samo paraformalnost. To se protivi da sjeđiste društva bude u Dubrovniku. — Neki parobrođari ističu, da je Zadar glavni grad zemlje pa je bliži Trstu. — Dr. Ivčević navodi, da cieni da ne ima nikakvog stvarnog razloga, s koga bi glavna uprava i glavno poslovanje novog društva imalo biti baš u Trstu, i zašto se neće do upravnih posala tako ne mogao obavljati i u jednom gradu Dalmacije, pošto se napokon radi o društvu koje će služiti jedino prometu između Trsta i Dalmacije, te ne pojmi, koja je to preka nuzda, da sve bude u Trstu. Nije protivan, da Dubrovnik bude sjedistem društvene uprave.

Na jednom, na sva ova stvarna razlaganja, kojima nije nitko mogao da šta ozbiljna prigovori, ustanove niko drugi nego Pio Negri poznati dopuz, te suvošto, koju odaje čovjeku koju nikava odgoja ni naobraze, predbac u upravu prostakim zastupnicim glupu uvredu, da oni hoće da favoriziraju dubrovačko plovboveno društvo!

Ovo je naravno zgadilo sve prisutne. Zastupnici Dr. Ivčević, Dr. Dulibić, Dr. Keković i Dr. Ferri dijevoljaju se i ostavljaju dvoranu, većle, da ne mogu sudjelovati dalje konferenciji, kad su izloženi prostakim napadajim takovog čeljedata. Dvorski savjetnik Delles politi za zastupnicim moleć, da se povrate, ustađo i parobrođari ali se zastupnici ne htjede povratiti.

U svemu ponašanju nekih naših parobrođara lasko je nazivati, da je tu po sredi prst vlade, koja hoće podržavati neodvisnih domaćih poduzeća i koncentriranje svega prometa i sve trgovine u Trstu. Nego mislim i vjerujem u ponos i značajnost naše zemlje, da će ova, bude li se učinila naumljena nepravica, da prava faktična uprava društva ne bude u Dalmaciji, listom ustatiti i boykotirati novo društvo sluzeci se jedino sa parobrodom onih domaćih poduzeća, koja neće iz pohlepe za novcem prignuti slijdu pod kaudinska-vješala bečke vlade.

NAŠI DOPISI.

Split, 27 lipnja.

S vinogradarskog vida ovdje smo sada u pravom obsadnom stanju. Obkoljeni smo sa svih strana zložiderom. U občini trogirske već je ustanovljena, a ovih dana eto proglašen je zaraznim i predio naših kršćani Poljice i Podstrane. Ovaj užasni bić donesen je amo iz Silbe otrog 4 godine i to u samome gnoju.

Sve to treba da zahvalimo uzornoj zauzetnosti i brižljivosti naše mačuhinske vlade, a i naših patres patriae, koji nisu znali određeno zatražiti strogi nadzor nad uvozom predmeta iz okuženih predjela.

Na taj način, kako vi dobro opaziste u vašim krasnim slancima o gospodarstvu, našo je loži u Dalmaciji odvzvilo. Ne ostaje nam drugo, nego se svojski zauzeti oko pridignuća povrćarstva i oko gojide duhana i buhača.

Bilo bi još dodušno na vrieme latit se ozbiljno sadisđe američke loze, ali odakle dobrih prutića i korenjake, kad i ono, što je do sad naš vinogradar težkom mukom i troškom posadio, većim dijelom ne odgovara i težko da se ikad izplati. Prošli godina bilo ih je mnogo, koji su takove loze tražili, ali su dobilli samo neznačajno dio. Ova običina je uređila razumnik i u nj učinila ogromni trošak, ali nije ne moći da odeli potrebama vinogradata. Od vlaže u ovom pravcu nemamo više stvari, ona nisu je naprosto s američkim lozama prevarila.

Očekujemo, da će se g. načelnik zauzeti kao posrednik između vlastnika i težaka, e da se ovi na vrieme u ovoj grdoj krizi nagode. Težak bo neće moći više da obrađuje polje, jer su terci ogromni, pa će pre stravou nevolje morat da seli, a onda će zemlje po gotovo ostati sasvim puste.

Tu običina mora da uloži sve svoje sile, mora da priskupi toj nevolji ustavljenjem uzornih vrtova i dijeljenjem raznog voćnog sjemenja, e da se nared pridigne dobro uređenjem povrćarstva i vođarstvom.

Dobro bi bilo privatni predlog vjećnika Josipa Šperca, koji je brojkama dokazao, kako se narod može ljepe okoristiti mlječarstvom. Kad bi se mnogošta dobra pasmina goveda, imenito kvara, uvađale rase, koje u pokrajini nemamo, imali bismo u malo godina dosta i dobra mliječka uz nižu cijenu, a i milde teletine. U ovome predmetu gosp. Šperac je majstor, koji je djelom pokazao, da shvaća stvar i koji ima u Solinu uzornu mijekarnu, što mu je na čast. Neka se i drugi u nj ugledaju, neka se upotrebe i izrabe sva vredna narodno blagostanja, neka se slože u tome sve naše radne sile, neka se izmjene podupru, pa čemo od toga imati svi veliku korist i težak neće biti usilovan da seli u daleki svjet.

Na 24. o. mj. pred množtvom težaka držao je svoje predavanje obilazni učitelj poljudstva g. Markovina. Upozorio je težake, kako se moraju sad obozražati i biti spravni, kad im vinograde napadne trsna uš. I on im je preporučio da višu brigu posveti vrtnarstvu. G. Markovina je nadzornik uzornog običinskog razumnika, što ga je otrog 2 godine obdina na svoj račun podigla.

V I E S T I L

Iz Splita. Ove godine imamo dosta vanjskog sveta na našem znamenitom sunčanom kupalištu. Ono je dosta ljepe uređeno. Ovih dana smo vidjeli osoba, koje su samo došle na štakama, a posebno nekoliko dana kupanja nisu ih više trebale. Da je ovo kupalište gdjeđud u tijibili, bilo bi brojno posjećeno i od našeg sveta, ali jer je u Splitu, jer je domaće, nije uvaženo, kako zaslužuje. — Jedno sam bio prisutan, kad je neki radnik na željeznici u Šibeniku triplio od reumatizma i došao k liječniku Dr. Lalici. Iza kako ga je pregledao, preporučio mu sunčane kupelje. Radnik ga upita, kamo bi imao poći u tu svrhu. A Dr. Lalic mu odvrti: „Nikamo, van u tvoga mjesto, tu ti je ličk“. I doista eno ga i danas u zdravlju nakon 24 kupanja.

Imamo srušive krasno morsko kupanje na našim Bačvama.

— Ovih dana imali smo utakmicu za poduzeće zgrade „Hrvatskog Doma“. Gradnja je povjerena upravi Hrvatske Radničke Zadruge. Veli se, da će na dan sv. Cirila i Metoda biti položeni prvi temeljni kamen. Tom prigodom bit će glagolska misa, kao što je bio inače običaj svake godine, kojoj prisutnjuju sva hrvatska društva, — samoako presjetiti biskup to ne zabranji. — Zgrada će biti pokrivena do konca ove godine.

Nekidan obavljen je blagoslov broda, koji je vlastinštvo društva „Hrvatske Radne Zadruge“.

Na 24 o. m. uprava trgovacko-obrtničkog društva imala je sastanak, da utačani red sati, određen za trgovacke pomoćnike, koji pitaju da im bude ustanoven otvor i zatvor dučana. Nakon svestranog pretresanja pitanja prihvajeno je onako, kako su i pitali t. j. za tvornice ljeti od 7 u jutro do 8 na večer, a zimi od 8 u jutro do 7 na večer, subotom do 9 odnosno do 8 na večer. Duanim jestiva, duhana i proslaje novina ostaju otvoreni do 9 sati u večer. Pretrgnuci rada preko objeda ostaje nepromjenjeno.

U Vodicu nam pišu: „M. Jedinstvo“ neće da pusti ni našu blagajnu na miru, pak uzimlje u obrazu korake koje je Šurija proti njoj poduzeo. Međutim stvar ne stoji kako li on htio, jer su bratima dotične bratovštine odlučili da se novac uloži na štednju. Ta odluka bila je stvorena u javnoj skupštini kao što je uvjek bio običaj u svim važnim po-

slima dotične bratovštine. Šurija proti tom običaju skupio novu upravu, ne sazvao skupštine, već po sebi počeo da odličuje što hoće. Velika većina bratima je i proti novoj upravi i proti njegovoj samovoli. Blagajna je sastavljena od ljudi, od članova koji su većinom bratima, pa se opira samovoli i neće da njihov novac dodje u ruke koje mogu bez ikakve odgovornosti s njim raditi što hoće. Dvakad naine statut je Šurije izvukao iz njake raportnice, a bolje bi bilo da se umiri i da ne čini smutnje, jer većina bratima neće njenim nikada dati to neve da on s njima radi što hoće bez odgovornosti.

Parobrodarsko pitanje u Dalmaciji reklo bi se da se približava kraju. Pred nekoliko dana bili su u Beču zastupnici dalmatinskih parobrodarskih društava i u Hrvatske vjesničke Banke i njihovih drugih domaćih zavoda i tu su se zastupnicima držali konferenciju glede uređenja parobrodarskog pitanja. Sva domaća društva sačinila bi jedno dalmatiko društvo, koji bi se do 6 za 7 milijuna kruna finansirali domaći zavodi. Uprava društva bila bi u Dalmaciji i jezik u kojem bi bilo hrvatski. Subvencija vladino bila bi od milijun i p. kruna t. j. manja nego je današnja. Lloyd bi pridržao samo 2 brze pruge Trst-Kotor, a ostale pruge ostale bi novom društvu. Nastojat će se, da dionice novog društva dodu u domaće ruke.

Ovako rješenje ovog pitanja mislimo, da će moći zadovoljiti naš svjet, ali bit će dobro rješeno samo, ako novo društvo nadje potrebitog odziva kod domaćih imućnika i trgovaca i ako odmah uvede njekoliko većih, vrhuljih, modernih parobroda.

Učitelj zagrebačkog hrv. Sokola Drag. Šulec stigao je u Šibenik, poslan od „Saveza hrv. sokola, društava“, da dalm. sokol. društva prama potrebi pripravi za skupne vježbe, koje će se izvaditi u Zagrebu na ovogodišnjem svesokolskom sletu.

Klinik Barometar, kao vjerno ogledalo svojih nadahnitev počelo je sanjati o terorizmu, a to samo da može uveličavati puzanje, nedosljednost, robske objeće njihovih ter njihov Aga po Dalmaciji.

Tajnik pokrajinskog poljudstvenog vječ. Otvoren je natječaj ne mjesto tajnika pokrajinskog poljudstvenog vječna sa sastom dobrom pličom, sto nam je draga, jer će se tako imat pravo tražiti, da čovjek dobro placi dobro i radi. Rok natječaja je do 10 lipnja a to je dosta kratak rok, te izgleda, kao da se je mjesto otvorilo za već nadnjenu osobu i da je natječaj samo prostota formalnost.

Nego bilo tako ili drugačije, ovo mjesto trebalo bi da bude pokriti od ozbiljnog i vriednog stručnjaka, a ne od kojega preporučenog mezinčeta bez dovoljnih potrebitih svestava.

Nova drama g. Begovića. Ovih je dana g. Milan Begović u krugu prijatelja u Splitu čitao svoju novu dramu u 5 čina, u stihovima. Naslov joj je *Gospoda Valevska*.

Originalno. U petak večer koncertirala je „Šibenska glazba“ pred kućom g. Petra Miletića. Kuća je bila razsvjetljena. Ovaj koncert i ovu razsvjetu upriličio je sam g. Petar Miletić sebi na čest i na radost noći svog imendana! Pred kuću se razvila šetnja, tu je bilo sve živahno, a nakon koncerta glazbari su bili ljepe pogosćeni od svećara.

Proslava dvadesetpetogodišnjice nadbiskupa D. ra Josipa Stadlera obavljena je u Sarajevu prešle subote vanredno svećanim načinom. Sarajevski „Hrvatski Novinar“ izasao je toga dana u svečanom ruku, a u broju od ponedjeljka donosi podrobni opis ciele svećenosti, kojom su sudjelovale i sve hrvatske korporacije u Bosni i Hercegovini i mnoga vidjena odašljanstva iz svih Hrvatske, da dičnom nadbiskupu zatre dog i sretan život na korist hrvatskog naroda!

Prinosi konferencije Sv. Vinka od Paoli u Šibeniku. U počast smrti conte Emmanuela de Fenzi:

Obitelj Vicka Montia K 10, Barbara ud. Boncic K 5, obitelj Vinka D. r. Smolčića K 5, Vjekoslav Zenić K 3. U počast smrti Ivana Kovačeva: Vladimiro Kulić K 2, Rocco Giadroni K 4, J. Vidović K 2, Mate Žitković K 4, Ivan Slaglinatz K 1, S. Ugrina K 2, obitelj Sponza K 2, Teresa ud. Vržina K 4. Andjeo Duka K 1, Marko Antonović K 2, Rudolf Pauri K 2, D. Mile Katić K 2, Mila ud. Prebanda K 2, Andre Matačić K 2, Cesare Rubčić K 2, Fila ud. pl. Sisigore K 1, Giovanni Cuzmich K 2, kanonik Ivan Sigoreo K 3, Srečko Čišćan Šain K 5, Juraj Žarković K 5, Mate Grubišić K 2, obitelj Meichsner-Bane K 4. Pio Terzanović K 5, Sima Radetić K 5, Barbara ud. Boncic K 2. U počast smrti Petra Bognola gđa, Ika ud. Perković K 1, Barbara ud. Boncic K 2. U počast smrti Bene Jurin gosp. Anton Mandić K 5. U počast smrti Mate Maglić: obitelj Pasini K 1, Barbara ud. Boncic K 2. U počast smrti St. Pianz: obitelj Pasini K 2, Antica ud. Medić K 1, Vladimir Kuljić K 2. U počast smrti Marije ud. Pinizza: Vladimir Šupuk K 5, Rudolf Pauri K 2, častna obitelj Cuzmich K 2. U počast smrti Vickie Drezge K 2. Od P. N. gosp. N. N. u jednoj obiteljskoj radosti K 100.

Uprava ovim putem zahvaljuje svim dobročiniteljima — preporučujući ovo humanitarno društvo cijelim gradjanstvu!

Na korist družbe Sv. Cirila i Metoda u Istri primilo je naše urednistvo — od gg. Vladimira Kulića i Vice Jurisića u počast smrti blagopokojne Ike ud. Kapetanović po K 1. U počast smrti blagopokojne Ike ud. Grimani — od gg. Niku Milina K 1, Nike Skočić-a K 1, Šime Sunare K 1, Josipa Trlaje K 1, Vjekoslava Medića K 2, Delfina Delfin K 2, Josipa Benzena K 2, Josipa Karadžola K 2, Iva Dulibića K 2, uprava „Šibenske Glazbe“ mjesto vica K 12, urednistvo „Hrvatske Rieči“ K 3.

Švega K 31.

Prija izvazanih K 172:50.

Ukupno K 203:50.

Naprijed za našu Istru!

† **Ivanica ud.a pôk. Iv. Maksima Grimani-a** urula je prošle srijede u jutro nakon kratke bolesti u 72. ovoj godini. Bila je majka rodoljubne braće Grimani. U četvrtak bio joj lep sprovd. Pokojnici bila laka crna zemlja, a sinovima i svojim našem toplu saučešće!

➤ **„Subićevac“.** Tako će se po odredbi mještane občine odseče zvati tvrdjava nad Šibenikom sa cijelim štelistom, koji vodi do nje, a koje je sad liepo zasadjeno boricom. Narod je tu tvrdjavu doslo nazivao „Vidakusa“, drugi su je zvali tvrdjavom Degenfelda ili „forte Barone“, pa posto svata na imenu nemački na mjestu njakava smisla, i jer ne mogu biti tri imena za jedan predio, to je bilo i potrebljano i pametno, da se ustanovi zgodno ime, koje da bude obično prihvaćeno. A za ono krasno šteliste, za onaj krasni položaj, na kojem je pomenuta tvrdjava, i obakle se otvara čaroban vidik na cijeli Šibenik i njegov okoliš, nije moglo naći zgodnijega i lepšega imena nego što je „Subićevac“, koje je i po svom povijesnom znamenovanju najprikladnije.

Ovom prigodom ponovno upozoravajuće občinstvo na tu krasnu poziciju našeg grada, osobito sada ljeti, kad se po podnevnom može svak da naučižje tuda i lepja hladna i divna pogleda na našu luku, na naše more i naše gusto razsijavaju kolono otocije. Preporučujemo u isto doba krasni nasad borica njezi i briži građanstva. Ona pitoma šumica nije samo za užitak već i na diku građanstva, pa ju za to svak mora stediti i čuvati. Čuvajmo dakle i ujegujmo svu naš kitni „Subićevac“!

J A V N A Z A H V A L A .

Prigodom teske nesreće, koja nas je zadesila smrću našeg milog i nikad nezaboravnog

Roka Rajevića

e. k. carinarskog vježbenika,

koga nemila smrt pokosi u cijetu njegove mlađosti, od velike utjehe našem ojačajem srebu bilo je saučešće prijatelja i znanaca, te ovim putem svima izrazujemo našu vječitu harnost i zaštitu.

Osobita hvala neka je M. P. O. Frauvezima konventualcem, koji su milog pokojnika svagdano pohadjali i bratskim tješenjem na bolji život pripravljali; hvala također veleučenom gospodru Dr. Dujmu Caci i Dr. Filipu Smolčiću, koji su nastojali ne bi li našeg miljenika nemilosrdu ugrabilili; hvala neka je i vel. gosp. A. Nardelli-u, kao i svoj gospodi činovnicima mjestnog carinskog ureda, koji se onako ljepe zauzeo, da počaste uspostavi svog sudruga, a našeg ljubljenika; hvala također Preč. kan. A. Martinović-u, C. K. Kotarskom nad. Slavomiru Sinčiću, braći sudrugovima pučko-gradj. skole i ratarskog tečaja na njihovom zauzimanju i bratskom tješenju. A kako da se oduzimo Slavoniji upravi društva „Kola“, i „Hrvatske Čitaonice“? Naoseb pak Vama mile Kolasiće i Kolaši, koji na osobiti način izkazasto zadnju počast našem drugu, doprativ ga do vječnog počivalista. Naš pokoj hvala neka je slav. občinskom upraviteljstvu, poglavicam svih mještih civilnih i vojnih vlasti, kao i onim gradnjama, koji bilo nastrojavanjem sprovdili ili siljanjem mildara u dobrotvorne svrhe izkazale zadnju počast našem nezaboravniku, a na tim načinom vječito zadužile. Još jednom svim od srca hvala, a od Svevišnjeg nagrada.

U Šibeniku, dne 26 svibnja 1906.

Učvileni: *Otač, majka, sestra, brat i rodbina.*

Pri golemoj nesreći, koja nas za lesila ne nadanom gubitkom naše premile majke

Ivanice ude pok. Ivana Maksima Grimani,

ovim putem, suzom na očima i harnu srcu zahvaljujemo svim znancima i prijateljima, koji k nama priskočiše e da nam olakšaju krov bol.

— Osobita hvala Dr. Caci, koji nije žalio truda u višekratnoj bolesti nezaboravnoj nam pokojnjice i koji je namala priskočio i pokušao nebi li ju oteo kosi smrti. — Hvala obiteljima Marka Miloša, Mira Vrdoljak, Šime Grubišić, Rovillo, Barbare Uda Bonzio i Luke Tieulin, koji u tužnju časovima nastojali tješiti nas, Upravi „Šibenske Glazbe“ i svim onim, koji dopratili do grobišta dobro i nezaboravnu nam majku ili bud kojim načinom počastiš njenu uspomenu. — Naša im hvala a od Boga odplata.

Šibenik, dneva 28 lipnja 1906.

Raztuženi

Maksim, Jure, Ivan, Artur sinovi.

Ruža ud. Rossini, Matija Novak, Regjina ud. Salvatori, Klaudina Grimani kćeri.

Jelisava i Bene nevjeste

za se i ostalu rodbinu.

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik

PETAR PILIĆ.

Tisak: „Katoličke Hrvatske Tiškarne“.

S S S S S

„CROATIA“

osiguravajuća zadružna u Zagrebu.

Utemeljena godine 1884., po općini slob. i kralj. glavnog grada Zagreba.

jedini je domaći osiguravajući zavod.

Ova zadružna, osnovana na uzajamnosti, tom prigodom i najvršnjem temelju prima, uz vrlo povoljne uvjete svake vrsti nekretnine (kuće, gospodarske zgrade, tvornice, motor-milinove i t. d.) te pokretnine (kao kućni narod, gospodarsko oruđje, spreme, strojevi, blago, žito, dnevašni robni i t. d.) u osiguranje protiv požara i groma u značju ceni i najbolje amstvo.

Jamčevine glavnica zadružne 1 milijun. kruna. Godišnji prihod premija i pristojba preko 760.000 K.

Listnica obvezna zadružnih članova 2,732,483,37 K.

Posebne pričuve 300.000 K.

Izplaćene požarne štete do ove godine 2,120,608,13 K.

„CROATIA“ posreduje za svoje osiguranike kod prvih novčanih zavoda za zajmove na nekretnine.

Za Dalmaciju i otroke daje glavno posjedništvo i nazorničevo „CROATIA“ u Špiljetu. — Sve nešire informacije i upute.

Ured: Ulica Dosud k broj 356 (kuća bivša Juras).

Sposobni putni agenti primaju se i vrlo dobro honoriraju.

S S S S S

W W W W W

PRVA PONUDA

čuvajte se

i držite uvek u kući miomirinski Feller sok od bilike sa markom

Elsa-Fluji,

jer isti djeluje sjegurno i brzo kod zglobobolje i rheume, probadanja, grčeva; te kod bolesti noge, glave, zuba, kostiju, živaca, izčesanja, bunjavice, migrene, slabote, iznenadnog upale, kucanja srca, zvijždaju u ušima, slabote očiju, bolesti prsiju i artikulacije i kod groznjicavog stanja itd.

12 mali ili 6 dvostruki flaša zapadaju franko 5 kruna, 24 male ili 12 dvostruki kruna 8.60, 48 mali ili 24 dvostruke kruna 16 — kod proizvoditelja E. V. Feller, apotekar u STUBICI Elisaplatz B. 202 (Hrvatska).

Zasluzjuj preporučni Feller Rhabarber pilule za čišćenje, sa Markom Elisapillen — 6 skutuljice zapada kruna 4. — iste djeluju izvareno kod bolesti želučenja, probave, zapora itd.

Pravog Balsama dobije se za kr. 5, ne samo jedan nego 2 tucta.

LOZE
dalmatinske, navrнуте на američanskoj podlozi, pripravljaju za jesen g.
1906. za okušeno područje.

PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.
Cijene su:
Navrtovi na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aramom x rupestris b.I " " 140
" " riparia x rupestris " " 140
Narucite primaju se do 31. siječnja g. 1906. Sa narubom zahvaljuju se 20% kapare.
Tko želi baš svoju lozu, može poslati poštom mladice srednje debeljine.

Ne čitati
samo, već kusati se mora
davno prokušani medicinski

Steckenpferd Sapun
otlijanovna mleka
od BERGMANNA i druga, Dražđeni i Tetschen na/L od prije poznat pod imenom **BERGMANOVA SAPUNA**
od lijjanova mleka
da se lice oslobodi od sunčanih pješčica, da zadobije hlad tein i njeznu boju
Preplatne komad **80** para
u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU.

Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMISSIMA
CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik
netto težina (ac brutto za netto)

Nove se salje unaprijed ili uz ponude Za velike količine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se **dječa sačuvava zdravju**, da im se **poboljša krv i ojačaju pluća** jest davati im više puta na dan meda, ili sama, ili s kruhom i s mlekom. — Preporuča se i starijući proti nazabran. **Cista naravskog meda** po 60 nové, klg. može se dobiti samo kod

Vladimira Kulića.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)
preporuča svoj bogat obskrbljeni dućan raznim lijekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrsnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfema i predmeta nužnih za bolestnike.

NAJBOLEJI I NAJJEFTINIJI SVACH SINGER STROJEVI "SINGER" NAJNOVILJIH SISTEMA.

DOBIJAVU SE SAMO U SKLADISTU
ŠIVACIH STROJEVA "SINGER"
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:
Prima novac u svrhu ukupnačivanja na uložnice i blagajničke dozačnice, te uz potvrde na tekuci ili na ček račun.
Preuzima vrednosne papire i ine vrednote u pothuru. Preuzima u svrhu naplate mjenice, naputnicu i čekove za našu državu i za inozemstvo.
Daje predajmone na vrednosne papire, zlatni i srebeni novac i robu.
Kupuje i prodaje vrednosne papire i vrednote, narocito sve vrsti državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, založnica prioritetnih obveznika, inozemstvenih novaca u papiru, deviza, zlatnog i srebenog novca naše zemlje i inozemstva.
Unosičuje izvučene srećke, zadužnice i dospiele supone, te nabavlja nove kuponske arke. Provaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričenih srećaka i zadužnica.
Obavlja sinkridaciju i derivatifikaciju svih vrsti vrednosnih papira, polaže vojničko-ženitvene i sve druge jamčevine u vrednostnim papirima, te provaja konverzije.
Izvrsiti izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.
Ekskomplira mjenice, naputnice i kupone vrednosnih papira. — Prodaje promese za sva vačenja. — Obavlja bezplatno reviziju svih srećaka naša države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga, obavlja i sve ostale transakcije koje zasijecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obavesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima :

Uložak u Krunam uz uložničke Listove :
sa odkazom od 5 dana uz 2 $\frac{1}{2}$ %
" " 15 " " 3 $\frac{1}{2}$ %
" " 30 " " 4 $\frac{1}{4}$ %

Uložak u zlatnjim Napoleonima ili u engl. fantein
(sterlinam) uz uložničke Listove :
sa odkazom od 15 dana uz 2 $\frac{1}{2}$ %
" " 30 " " 2 $\frac{1}{2}$ %
" " 3 " " 3%

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatački ulazi u krijept 15.0 Novembra i 10.0 Decembra o. g.; izdaje blagajničke dozačnice na nadomak sa skadencom od 1 mjeseca uz kamatačak od 3 $\frac{1}{2}$ %.

Rančo-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatačak koji će se ustanoviti; obavija tokso mjestnih računa, mjenica gla-seih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domaće svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 $\frac{1}{2}$ %.

Otvara tekuce račune u raznim vrednotama. Inkassi : Obavlja utvrđivanje mjenica na sva mesta inozemstva, odrežaka i izričenih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojin korenista dozačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlshad, Cervignano, Cormons, Černovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorice, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lajov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz, Troppau, Warnsdorf, Bečko-Novjemarski i druge glavne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

SVOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Častim se preporučiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama svoju krasno uređenu.

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih **priznate** u svu veličinu.

-- svijeće od pravog pčelinjeg voska --

kao i finog crvenog tanjana.

Prodajem dobra i svježa — po zdravje — korisna meda Klg. po K 1:20 para.

Kupujem u dobru cijenu u svim kolikočama žutog voska.

Skaci i najmanju narubu p. n. mušterija obavljaju najspretnije, kao i, uz najpovoljnije uvjete.

S veštovanjem

VLAĐIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Stovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja okrepljuje želudac, razgrjava žive, zauštavlja proljev i lieči od groznice, titusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Čudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg ličila za kose od orahova ekstraka.

Nuisol-a

od Bergmannia i druga u Dražđanju i Teschen na/L.

jer nadmašuje narunjen bojem, koju daje vlasnica i braći, sve dosadašnje pronalaze.

Dobiva se u staklenkama po K 2,50 u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom i prodajom deviza, valuta i javnih papira.

Otvara kredite uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni kamatačak.

Daje predajmone na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustaviti.

Daje jamčenja za carine skladišta Kontiranja (Contirungs-Lager).

Preuzimanje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu dragi pogibiji provale i vatreni pokolji, obavljaju se putovanja vrednostima i blagajničkim dozačnicama na sva mesta inozemstva, primaju se u pohranu vrednostne papiri, zlato, srebro i dragocijenosti, uz povoljne uvjeti, te se na željeno preuzima i upravlja istim.

Osjećajte vrednote proti gubitcima zrijebanja.
BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL

optičar-specialista

Zadar.

Zakleti proujenitelj za Dalmaciju.

Razpolaze bogatom zbirkom optičkih predmeta, obavljaju narubu i spram lječničkog propisa.

Prima uobičajena tablica od korine i od počakljenja željeza budi koje veličina i boje.

U Šibeniku uobičajena tablica drži gosp. N. Boman, koji također prima narubu.

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeća u Šibeniku

JADRANSKA BANKA

u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26. započela je svoje poslovanje, te obavlja sve bankovne i inozemne poslove: ekskomptuje mjenice, daje predajmone na vrednostne papire, kao i na robu ležaju u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrste, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote, i uvođa kupovne i izdrijebane papire uz najpovoljnije uvjete. Izdaje dozvane na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjesnici uz izprave (dokumente) ukravanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsjajnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.